

ELÄKETURVAKESKUS
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Osasto/käsittelijä Avdelning/handläggare

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

CIRKULÄR

17/87

Päivämäärä Datum

9.6.1987

Till arbetspensionsanstalterna

ÖVERENSKOMMELSE OM SOCIAL TRYGGHET MELLAN FINLAND OCH SPANIEN

Överenskommelsen om social trygghet mellan Finland och Spanien träder i kraft 1.8.1987. Avtalstexten ingår som bilaga i cirkulär 32/86. En särskild överenskommelse har ingåtts om tillämpningen av överenskommelsen.

I detta cirkulär beskrivs de spanska pensionssystemen i huvuddrag och redogörs för innehållet i överenskommelsen om social trygghet och dess tillämpningsöverenskommelse och för den praktiska tillämpningen av överenskommelserna för arbetspensionernas del.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Pentti Koivistoinen

Tapio Karsikas

	sida
1. ALLMÄNT	1
1.1 Tillämplig lagstiftning	1
1.2 Personer som omfattas av överenskommelsen	3
2. DE SPANSKA PENSIONSSYSTEMEN	3
2.1 Allmänt	3
2.2 Alderspension	4
2.3 Invalidpension	6
2.4 Familjepension	8
2.5 Finansiering och förvaltning	9
2.6 Frivilliga tilläggspensionssystem	10
3. DE VIKTIGASTE PRINCIPERNA I ÖVERENSKOMMELSEN OM SOCIAL TRYGGHET	10
3.1 Jämställande av de fördragsslutande ländernas försäkringsperioder	10
3.2 Utbetalning av pension utomlands	11
3.3 Tillämpning av sysselsättningslandets/bosättningslandets lagstiftning	11
3.4 Undantag från regeln om tillämpning av sysselsättningslandets lagstiftning	11
3.4.1 Utsänd arbetstagare	11
3.4.1.1 Intyg om utsändning	13
3.4.2 Övriga undantag från regeln om försäkring i sysselsättningslandet	14
4. RÄTT TILL PENSION OCH BESTÄMMANDE AV PENSION	15
4.1 Bestämmande av den spanska pensionen	15
4.1.1 Frivillig försäkring	17
4.2 Bestämmande av den finska arbetspensionen	18
4.2.2 Bestämmande av invalidpensionen enligt koefficientmetoden	18
4.2.2.1 Förutsättningarna för tillämpning av koefficientmetoden	19
4.2.2.2 Koefficientmetoden	20
4.2.2.3 Bestämmande av pension för arbetstagare under 24 år	20
4.2.2.4 Begränsning av koefficientförhöjningen	21
4.2.2.5 Tryggande av sådan pensionsnivå som garanteras i finsk lagstiftning	21
4.2.2.6 Tillämpning av koefficientmetoden i sådana fall, då rätt till pension från Spanien inte uppkommer	22
4.2.2.7 Den enligt finsk lagstiftning utbetalda pensionens karaktär av förskottsutbetalning	22

4.2.3 Bestämmande av familjepension enligt koefficientmetoden	22
4.2.4 Omvandling av invalidpensionen till ålderspension	23
4.2.5 Exempel på användning av koefficienten	23
5. SÖKANDE AV PENSION OCH DATATRAFIKEN MELLAN DE FÖRDRAGSSLUTANDE LÄNDERNA	26
5.1 Sökande av pension	27
5.1.1 Meddelande om beslut och ändringar i uppgifterna om pensionstagaren eller hans förhållanden	28
5.2 Förskottsutbetalning och indragning av pensioner	28
5.3 Anförande av besvär	29
5.4 Verkställande av läkarundersökningar	29
5.5 Statistik	29
6. ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSERNA I ÖVERENSKOMMELSEN	30
7. FÖRTECKNING ÖVER DE I ÖVERENSKOMMELSEN AVSEDDA KONTAKTORGANEN	31

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

ÖVERENSKOMMELSE OM SOCIAL TRYGGHET MELLAN FINLAND OCH SPANIEN

1

ALLMÄNT

Syftet med överenskommelsen om social trygghet är i första hand att ge det andra fördragsslutande landets medborgare samma socialförsäkringsförmåner som det egna landets medborgare. Genom överenskommelsen lindras bl.a. villkoren för att rätt till pension skall uppkomma, och överenskommelsen garanterar att beviljade förmåner betalas ut från det ena fördragsslutande landet till det andra.

Bestämmelserna i överenskommelsen om social trygghet tillämpas också på sysselsättning i det andra fördragsslutande landet som ägt rum före överenskommelsens ikraftträdande och på pensionsfall som inträffat före överenskommelsens ikraftträdande. Förmåner enligt överenskommelsen börjar utbetalas tidigast från det att överenskommelsen träder i kraft. I överenskommelsen ingår bestämmelser om övergångsperiod (se punkt 6 sida 29).

För tillämpning av överenskommelsen svarar i Finland social- och hälsovårdsministeriet och i Spanien arbets- och socialministeriet (el Ministerio de Trabajo y Seguridad Social). För tillämpningen av överenskommelsen har dessutom utsetts särskilda kontaktorgan, vilka för pensionsärenden är Pensionskyddscentralen och Folkpensionsanstalten i Finland och Nationella Socialskyddsanstalten i Spanien.

1.1

Tillämplig lagstiftning

Enligt artikel 2 i överenskommelsen omfattar överenskommelsen i Spanien

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

1. följande försäkringar enligt det allmänna systemet för social trygghet:

- ålderdom
- övergående eller bestående arbetsoförmåga
- dödsfall och änkestånd
- moderskap och sjukdom
- olycksfall, olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom
- familjetrygghet
- omskolning och rehabilitering av handikappade
- socialvård och social service
- arbetslöshet

2. motsvarande försäkringar enligt systemen för social trygghet inom specialområden.

De specialområden som omfattas av överenskommelsen finns uppräknade i överenskommelsen. Till dessa hör bl.a. lantbruk, sjöfart, gruvverksamhet och företagverksamhet.

Överenskommelsen tillämpas i Finland på socialförsäkringslagstiftningen angående:

- arbetspensionssystemet samt folkpensionsförsäkring och allmän familjepensionsförsäkring
- sjukförsäkring, inbegripet moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning samt folkhälso- och sjukhusservice
- försäkring mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdom
- utkomstskydd för arbetslösa
- moderskapsunderstöd, barnbidrag, invalidvård, underhållsstöd för barn och övriga socialbidrag samt
- avgifter som hänförs till försäkringar eller förmåner som anges i ovan nämnda punkter.

Enligt bestämmelsen i artikel 5 i överenskommelsen utges emellertid inte förmåner som betalas på basis av arbetslöshet, t.ex. arbetslöshetspensioner, från det ena fördragsslutande landet till det andra.

Den försäkrade har i allmänhet rätt till sjukvårdsförmåner i det land där han är fast bosatt. En utsänd arbetstagare har likväl rätt till sjukvård i sysselsättningslandet. Likaså har en person som tillfälligt vistas inom den andra fördragspartens territorium, t.ex. en turist, rätt till sjukvård, om han är i behov av omedelbar vård. I artikel 23 i överenskommelsen

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

ingår en bestämmelse om finska pensionärers rätt till sjukvårdsförmåner under den tid som de är bosatta i Spanien. Pensionärer som uppbär pension från Finland och deras familjemedlemmar har rätt till sjukvårdsförmåner i Spanien, om de till sjukförsäkringen i Spanien inbetalar en månatlig avgift om ungefär 5 000 pesetas, som är avgiften för en familj.

Genom överenskommelsen har villkoren för mottagande av ålderdomspensionens basdel och familjepensionernas basdel enligt folkpensionssystemet lindrats. Enligt överenskommelsen är det också möjligt för en person som är bosatt i Spanien att få basdelen.

1.2

Personer som omfattas av överenskommelsen

Enligt artiklarna 3 och 4 tillämpas överenskommelsen på

- de fördragsslutande ländernas medborgare
- personer som lyder eller har lytt under någotdera fördragsslutande landets lagstiftning
- personer som härleder sin rätt från ovan nämnda personer.

Även om överenskommelsen tillämpas på alla dessa persongrupper, förpliktar överenskommelsen de fördragsslutande länderna att i tillämpningen av sin lagstiftning jämställa endast följande personer med sina egna medborgare:

- det andra fördragsslutande landets medborgare
- flyktingar
- statslösa personer
- ovan nämnda personers familjemedlemmar och förmånstagare, om dessa härleder sin rätt från dem.

Dessa personer skall det fördragsslutande landet sålunda tillförsäkra lika behandling med sina egna medborgare.

2

DE SPANSKA PENSIONSSYSTEMEN

2.1

Allmänt

De spanska systemen för social trygghet täcker socialförsäkringen i sin helhet. Förutom det talrika antalet separata pensionssystem omfattar systemen också sjuk-, moderskaps- och olycksfallsförsäkring samt familjeförmåner och arbetslöshetsförsäkring.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

Av pensionssystemen är pensionssystemet för löntagare det viktigaste. I Spanien finns ingen motsvarighet till vårt folkpensionssystem, utan all försäkring baserar sig på förvärvsarbete. Till pensionssystemet för löntagare hör de anställda inom industri, handel och servicebranscherna. Utöver dessa finns det i Spanien pensionssystem för lantbruksarbetare, gruvarbetare, sjömän, anställda i andelsföretag och handelsagenter. Likaså finns det pensionssystem dit flera små löntagargrupper inom den privata sektorn hör. Järnvägsarbetarna, armén, tjänstemännen och vissa andra mindre löntagargrupper inom den offentliga sektorn har också sitt eget pensionssystem. Till pensionssystemen för privatföretagare räknas pensionssystemet för företagare, pensionssystemet för småbrukare och pensionssystemen för fria yrkesutövare. Förutom dessa förekommer ännu frivilliga tilläggs-pensionsanordningar.

Den första lagen om pensionssystem är från år 1919. Stora lagändringar har gjorts 1966, 1975 och 1977. De gällande bestämmelserna är från år 1985.

Detta cirkulär innehåller en närmare redogörelse för stadgandena om det allmänna pensionssystemet för löntagare.

Till systemet hör alla 14 år fyllda löntagare som arbetar inom ifrågavarande branscher.

Den försäkrade kan välja att frivilligt bli kvar inom försäkringen, då villkoren för den obligatoriska försäkringen upphör att gälla.

Enligt systemet utbetalas ålders-, invalid- och familjepensioner samt begravningsbidrag. Pensionerna bestäms utgående från arbetsförtjänster och försäkringstid. Pensionerna betalas ut 14 gånger om året och de är bundna vid konsumentprisindex.

År 1985 gjordes ändringar i villkoren för mottagande av pension och i beräkningsförfarandet. På samma gång samordnades stadgandena för de flesta andra pensionssystem med stadgandena för det allmänna pensionssystemet för löntagare. Systemen förvaltas dock alltjämt separat.

2.2

Alderspension

Alderspension betalas åt en försäkrad som fyllt 65 år. Ett villkor för att rätt till pension skall uppkomma för en arbetstagare är att han betalat försäkringspremier i minst 15 års tid. Denna minimiväntetid

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

förlängdes i samband med 1985 års reform. (Väntetiden var tidigare 10 år). I 15-årsperioden skall ingå försäkringspremier för minst två av de åtta åren som närmast föregått pensionsfallet. Den försäkrade behöver inte vara i förvärvslivet då han når pensionsåldern. För att ålderspension skall beviljas krävs att den försäkrade slutar arbeta.

Det är att märka, att även perioder som fullgjorts enligt den finska arbetspensionsförsäkringen kan enligt överenskommelsen om social trygghet bidra till att rätt till pension från Spanien uppkommer, förutsatt att den försäkrade under minst ett års tid betalat försäkringspremier till Spanien.

En försäkrad som fyllt 60 år före augusti 1985 och som då var i förvärvslivet kan låta pensionera sig också enligt de regler som var i kraft före pensionsreformen. För att rätt till pension skall uppkomma förutsätts då både att den försäkrade betalat försäkringspremier för 10 år, varav premierna för minst 700 dagar skall ha betalats under de senaste sju åren, och att han tillhört försäkringen under minst hälften av den tid som förflutit mellan det att den nya lagen trädde i kraft och det att han nådde pensionsåldern.

Förutom villkoren om försäkringstid skall den försäkrade också i allmänhet uppfylla pensionsbehörighetsvillkoret (s.k. alta-bestämmelse) för att få rätt till pension. Pensionsbehörighet krävs emellertid inte av arbetstagare som fullgjort 15 år av försäkringsperioder. En person är pensionsbehörig så länge han är i förvärvslivet.

En person förblir pensionsbehörig i 90 dagar efter det att förvärvsarbetet upphört. Under vissa förutsättningar kan också en person som tillhör den frivilliga försäkringen vara pensionsbehörig. En arbetstagare som av sin spanska arbetsgivare utsänds för att arbeta utomlands kan också förbli pensionsbehörig. Även bl.a. arbetslöshetstid kan under vissa förutsättningar jämföras med förvärvsarbete i fråga om pensionsbehörighet.

I överenskommelsen om social trygghet jämföras försäkring i Finland med pensionsbehörighet enligt spansk lagstiftning. Sålunda är bosättning eller sysselsättning i Finland tillräckligt för att villkoret om pensionsbehörighet skall uppfyllas.

Ålderspensionen utgör 50 % av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för de sista åtta åren, då försäkringstiden för arbetstagaren är 10 år. Härfter

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

växer pensionsbeloppet med 2,0 % för varje ytterligare år. För en arbetstagare som varit försäkrad i 35 år utgör pensionen sålunda 100 % av den pensionsgrundande inkomsten. Den inkomst som används som beräkningsgrund för pensionen erhålls genom division med 112 av den inkomst som för de åtta sista åren använts som premieberäkningsgrund.

Om arbetstagaren inte har fullgjorda försäkringsperioder för hela den erforderliga åttaårsperioden, bestäms grunden för pensionen för de år som saknas utgående från en minimipremieklasse. Vid beräkning av pensionen indexjusteras inkomsterna för alla andra år utom för de två år som föregått pensionsfallet.

De försäkrade är indelade i yrkesklasser (se punkt 2.5 sida 9), vilka utgör grunden för bestämmande av den pensionsgrundande inkomsten och försäkringspremierna. Pensionen bestäms sålunda utgående från de inkomster som fastställts för den yrkesklass som den försäkrade tillhör och inte utgående från hans faktiska inkomster. Minimi- och maximiinkomster har fastställts för varje yrkesklass.

Tillsvidare är taket för den högsta pensionen 2 631 300* pesetas om året. Beloppet har varit oförändrat sedan 1983. Den spanska regeringen fastställer också årligen ett minimibelopp för ålderspensionen. År 1987 är detta minimibelopp 31 600 pesetas per månad.

En arbetstagare som fyllt 60 år kan beviljas förtida ålderspension, varvid pensionsbeloppet sjunker med 8 % för varje år som återstår till 65. Villkor för mottagande av denna förtidspension är att den försäkrade i början av 1967 omfattats av ett pensionsystem.

2.3 Invalidpension

Mottagande av invalidpension förutsätter nedgång i arbetsförmågan till följd av sjukdom eller annan motsvarande orsak. Likaså förutsätts att den försäkrade förvärvsarbetat omedelbart före pensionsfallet eller att han i övrigt är pensionsberättigad. För en försäkrad som fyllt 26 år innebär detta, att han skall ha betalat försäkringspremier för minst en fjärdedel av den tid som förflutit mellan det att han fyllt 20 år och det att han blivit arbetsoförmögen. Minimiförsäkringstiden är emellertid alltid fem år. Minst en femtedel av försäkringspremierna skall ha betalats under de 10 år som föregått pensionsansökan.

* 1 spansk peseta = FIM 0,0345 (12.5.1987)

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

Om den försäkrade emellertid inte är pensionsberättigad då pensionsfallet inträffar, skall han för att få pension ha betalat försäkringspremier för minst 15 år, varav en femtedel under de 10 år som närmast föregått pensionsansökan.

En försäkrad som inte fyllt 26 år då han blir arbetsoförmögen skall ha betalat försäkringspremier för minst hälften av den tid som förflutit mellan det att han fyllt 16 år och det att han blivit arbetsoförmögen.

I det spanska pensionssystemet indelas arbetsförmåga i sju olika klasser enligt arbetsförmågans beskaffenhet och grad. Av dessa klasser hör två, kortvarig och tidsbegränsad arbetsförmåga, till sjukförsäkringen. Invaliditetsförmånerna utges i form av pensioner i följande situationer:

1. Bestående partiell arbetsförmåga; för denna pension förutsätts nedgång i arbetsförmågan med minst en tredjedel. Förmånen utbetalas som engångsersättning till ett belopp som är 24 gånger den senaste månadsinkomst som utgjort underlag för premieberäkningen.
2. Bestående fullständig förvärvsmässig arbetsförmåga; för att få denna pension skall den försäkrade vara helt oförmögen att utföra sitt eget arbete men kunna utföra annat arbete. Pensionsbeloppet utgör 55 % av de genomsnittliga pensionsgrundande inkomsterna. Dessa inkomster beräknas på samma sätt som för ålderspensionen. Också minimipensionsbeloppet motsvarar minimibeloppet av ålderspension.
3. Bestående fullständig förvärvsmässig arbetsförmåga till arbete som kräver yrkeskunskap; denna pension kan beviljas åt en försäkrad som på grund av ålder (55 år), avsaknad av allmän- eller specialutbildning eller av särskilda sociala orsaker eller sysselsättningsmöjligheter på boningsorten har svårt att hitta ett nytt arbete utanför sitt eget yrkesområde. Pensionsbeloppet är 75 % av de genomsnittliga pensionsgrundande inkomsterna.
4. Bestående fullständig allmän arbetsförmåga; villkor för mottagande av denna pension är att den försäkrade är oförmögen till allt slags arbete. Pensionsbeloppet är 100 % av de genomsnittliga förtjänsterna för de 12 månader som föregått invaliditetsfallet. Medelförtjänsten beräknas utgående från den försäkrades faktiska arbetsinkomster oberoende av försäkringspremieklass.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

5. Fullständig arbetsoförmåga; förutom oförmåga till allt slags arbete förutsätter mottagande av denna pension också oförmåga att ta vara på sig själv. Pensionsbeloppet motsvarar beloppet av pension enligt den föregående invaliditetsklassen. Pensionen utbetalas förhöjd med vårdtillägg, som utgör 50 % av de genomsnittliga pensionsgrundande inkomsterna. Pensionens minimibelopp är 1,5 gånger minimibeloppet av ålderspension.

Invalidpensionen börjar utbetalas, då tiden för betalning av dagpenning enligt sjukförsäkringen gått till ända. Beroende på invaliditetsslag kan dagpenning betalas i ett år, i ett och ett halvt år eller i hela sex år.

2.4 Familjepension

Mottagande av familjepension förutsätter, att förmåns-låtaren själv hade fått pension eller hade varit skyldig att betala försäkringspremier för minst 500 dagar under de fem sista åren. Dessa krav på försäkringsperioder gäller inte, om förmåns-låtarens död förorsakats genom arbetsolycksfall eller yrkessjukdom. Familjepension kan utbetalas till änka, änklings barn eller annan anhörig som varit ekonomiskt beroende av förmåns-låtaren.

Änkepensionen utgör 45 % av förmåns-låtarens pensionsgrundande inkomster. Dessa inkomster beräknas på samma sätt som vid bestämmande av ålderspension, om förmåns-låtaren var i förvärvslivet vid sin död.

Om förmåns-låtaren var pensionerad vid sin död, är änkepensionen antingen 60 % av förmåns-låtarens pension eller 45 % av förmåns-låtarens pensionsgrundande inkomster. Av dessa två alternativ tillämpas det som ger det lägre beloppet.

År 1987 är minimibeloppet av änkepension 20 775 pesetas per månad, om förmånstagaren är under 65 år, och 24 065 pesetas per månad, om förmånstagaren har fyllt 65 år. Om den efterlevande maken inte uppfyller villkoren för mottagande av pension, kan en förmån i storlek med änkepensionen i två års tid utbetalas till maken.

Rätt till barnpension har ett barn under 18 år som varit i förmåns-låtarens vård. Om barnet blir arbetsoförmöget innan det fyllt 18 år, fortsätter utbetalningen av pensionen utan åldersgräns. Varje barn erhåller i pension ett belopp som motsvarar 20 % av förmåns-låtarens pensionsgrundande inkomster. Minimi-

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

beloppet är 9 330 pesetas per månad. För föräldralöst barn utökas barnpensionen med en del av änkepensionen.

Familjepension kan också beviljas andra anhöriga som varit ekonomiskt beroende av förmånslåtaren. Som sådana anhöriga betraktas bl.a. förmånslåtarens föräldrar, minderåriga syskon och syskonens minderåriga barn. För sådan anhörig utgör pensionsbeloppet 20 % av förmånslåtarens pensionsgrundande inkomster.

Det sammanlagda beloppet av familjepensioner kan inte överskrida 100 % av förmånslåtarens pensionsgrundande inkomster.

2.5

Finansiering och förvaltning

Både arbetstagarna och arbetsgivarna betalar försäkringspremier till sitt pensionssystem. Dessutom får systemen statsunderstöd, vars andel av alla socialskyddsutgifter i landet är 25 %. Försäkringspremien för arbetstagare är 4,8 % och för arbetsgivare 24 % av de arbetstagarens inkomster som används som underlag för premieberäkningen. Förutom pensionsutgifterna finansieras med dessa premier också utgifterna för sjukförsäkringen och familjebidragssystemet. Därtill betalar arbetstagarna 1,2 % i övriga försäkringspremier och arbetsgivarna sammanlagt ca 10 % i olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringspremier jämte övriga försäkringspremier.

Försäkringspremiebeloppet beror på till vilken yrkesklass arbetstagaren hör. Arbetstagarens faktiska lön inverkar alltså inte på premiebeloppet, liksom i allmänhet inte heller på pensionsbeloppet. Yrkesklasserna är 12 till antalet, och för var och en av dem har en undre och en övre gräns för premieberäkningsgrunden fastställts. Till exempel i yrkesklassen för högskoleyrken, direktörs- och ingenjörsklassen, är den undre gränsen för premieberäkningsgrunden 76 650 pesetas per månad år 1987 och den övre gränsen 259 980 pesetas per månad. På motsvarande sätt är den undre gränsen i yrkesklassen för administrativ personal 49 170 pesetas och den övre gränsen 165 690 pesetas per månad. I yrkesklasserna för yrkesarbetare är de undre gränserna för premieberäkningsgrunden 1 639 pesetas per dag och de övre gränserna ungefär 5 007 pesetas per dag.

Arbetsgivaren betalar både sina egna och arbetstagarens försäkringspremier till förvaltningsorganet för systemen 12 gånger om året i samband med beskattningen.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

Nationella Socialskyddsanstalten och Allmänna Socialskyddsfonden handhar förvaltningen av pensionsystemen. Arbets- och socialskyddsministeriet sköter övervakningen.

2.6

Frivilliga tilläggs-pensionssystem

Det finns få lagar om frivilliga tilläggs-pensionssystem i Spanien. De flesta företag har inga tilläggs-pensionssystem, även om systemen blivit allt vanligare. Det vanligaste slaget av tilläggs-skydd är familjepension som grundar sig på grupp-försäkring och utbetalas i form av ett engångsbelopp. Likaså utbetalas ofta ålderspension från 65.

3

DE VIKTIGASTE PRINCIPERNA I ÖVERENSKOMMELSEN OM SOCIAL TRYGGHET

Jämställdheten mellan de fördragsslutande ländernas medborgare innebär, att det fördragsslutande landet i fråga om förmåner skall tillämpa samma stadganden på det andra fördragsslutande landets medborgare som på sina egna medborgare.

3.1

Jämställande av de fördragsslutande ländernas försäkringsperioder

För att rätt till pension enligt de spanska pensionssystemen skall uppkomma för en försäkrad skall han ha betalat försäkringspremier till ett system under långa perioder. Genom överenskommelsen jämföras försäkringsperioder enligt den finska arbetspensionsförsäkringen med försäkringsperioder i Spanien i fråga om uppkomsten av rätt till pension. För jämförelsen behövs ett intyg om fullgjorda försäkringsperioder enligt arbetspensionsförsäkringen, vilket erhålls av Pensionsskyddscentralen. Jämställandet innebär, att rätt till pension från Spanien kan uppkomma, då de försäkringsperioder som krävs för pension enligt de spanska pensionssystemen blir fullgjorda genom beaktande av försäkringsperioder både i Finland och i Spanien. Den försäkrade skall emellertid ha tillhört försäkringen enligt svensk lagstiftning i minst 12 månader. Bosättning eller sysselsättning i Finland är också tillräckligt för att personen skall förbli pensionsberättigad enligt de spanska pensionssystemen (se punkt 2.2 sida 4).

Försäkringsperioder som fullgjorts i Spanien kan jämföras med den femårsperiod av bosättning i Finland som förutsätts enligt finsk arbetspensionslagstiftning

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

för att tiden från pensionsfallet till pensionsåldern skall kunna räknas till godo i invalidpensionen (se punkt 4.2 sida 18).

3.2

Utbetalning av pension utomlands

Endast på basis av en överenskommelse om social trygghet betalar Spanien ut i landet intjänade pensioner till ett annat land. Överenskommelsen förpliktar de fördragsslutande länderna att betala förmåner, med undantag av arbetslöshetsförmåner, från det ena fördragsslutande landet till det andra. Därtill skall det fördragsslutande landet till det andra fördragsslutande landets medborgare betala förmåner till tredje land under samma förutsättningar som till det egna landets medborgare. (Artikel 5 i överenskommelsen).

I överenskommelsen ingår undantag från bestämmelsen om utbetalning av förmåner till tredje land, till exempel angående det finska folkpensionssystemet. För arbetspensionernas del förekommer inga undantag.

3.3

Tillämpning av sysselsättningslandets/bosättningslandets lagstiftning

De personer som omfattas av överenskommelsen skall enligt artikel 6 i överenskommelsen i allmänhet försäkras enligt lagstiftningen i sysselsättningslandet. Stadgandena om den finska arbetspensionsförsäkringen, försäkringen mot olycksfall och yrkessjukdomar och arbetsgivarens socialskyddsavgift skall iakttas, då arbetet utförs i Finland. Försäkringar som grundar sig på bosättning, dvs. folkpensionsförsäkring, sjukförsäkring, barnbidragsförsäkring, socialvård och utkomstskydd för arbetslösa sköts i Finland, om personerna i fråga är bosatta här. På motsvarande sätt skall personen omfattas av spansk lagstiftning, om han arbetar, verkar som självständig företagare eller annars är försäkrad i Spanien.

3.4

Undantag från regeln om tillämpning av sysselsättningslandets lagstiftning

3.4.1

Utsänd arbetstagare

Enligt artikel 7 stycke 1 i överenskommelsen försäkras inte en utsänd arbetstagare i sysselsättningslandet. Utsänd är en arbetstagare enligt överenskommelsen, då han av arbetsgivaren blir utsänd till det andra för-

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

dragsslutande landet för att arbeta där tillfälligt. Arbetstagaren kvarblir då under det sändande landets lagstiftning i högst 24 månader, om sysselsättningen i det andra landet före utsändningen uppskattats pågå i högst 2 år.

Genom bestämmelsen om utsända arbetstagare undviks, att en arbetstagare till följd av kortvarig sysselsättning i det andra landet överförs från det ena fördragsslutande landets försäkring till det andra landets. Liksom i överenskommelsen om social trygghet med Schweiz har den föreskrivna utsändningstiden förlängts till två år.

Om det redan på förhand är känt, att sysselsättningen i Spanien kommer att pågå över två år, är det inte fråga om utsändning.

Arbetstagaren kan betraktas som utsänd endast, om han förblir i den finska arbetsgivarens anställning under den tid som han arbetar i Spanien. Arbetet skall utföras för en arbetsgivare med hemort i Finland, och arbetet skall fortsätta att underlyda denna arbetsgivares ledning och övervakning. En arbetstagare som tar tjänst hos ett finskt företags spanska dotterbolag är sålunda inte en utsänd arbetstagare. Inte heller en i Spanien anställd arbetstagare är utsänd i överenskommelsens bemärkelse.

Efter att den föreskrivna tiden om två år gått till ända skall i regel försäkring tecknas för arbetstagaren i sysselsättningslandet, om anställningen där fortfarande pågår. Om anställningen blir längre än de på förhand uppskattade två åren, är det emellertid möjligt att genom undantagsförfarande förlänga den tid som arbetstagaren omfattas av det sändande landets lagstiftning. För sådan förlängning krävs gemensamt tillstånd av de bägge fördragsslutande ländernas behöriga myndigheter, dvs. social- och hälsovårdsministeriet i Finland och arbets- och socialskyddsministeriet i Spanien. Ministerierna kan också sinsemellan överenskomma om andra undantag till de bestämmelser i överenskommelsen som gäller frågan om i vilketdera fördragsslutande landet försäkring skall tecknas (Artikel 9 i överenskommelsen).

För en arbetstagare som varit utsänd vid den tidpunkten då överenskommelsen trädde i kraft räknas den föreskrivna utsändningstiden om två år från överenskommelsens ikraftträdande. En arbetstagare som arbetat i Spanien redan före överenskommelsens ikraftträdande kan sålunda betraktas som utsänd, om hans anställning

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

i Spanien varar i högst två år från det att överenskommelsen trädde i kraft.

3.4.1.1

Intyg om utsändning

a) Tillfällig sysselsättning i Spanien i finsk arbetsgivares tjänst

På ansökan erhåller arbetsgivaren eller arbetstagaren i Finland av Pensionsskyddscentralen intyg om att arbetstagaren omfattas av finsk lagstiftning under utsändningstiden i Spanien. Genom att förete detta intyg SF/E 1 befrias arbetsgivaren och arbetstagaren från skyldigheten att erlægga socialskyddsavgifter till försäkringen i Spanien. Förutom att intyget bekräftar att den utsända arbetstagaren omfattas av den finska socialskyddslagstiftningen berättigar det också särskilt den utsända arbetstagaren och hans familjemedlemmar till sjukvård i Spanien.

Förutom hos Pensionsskyddscentralen (sektionen för utländska pensionsärenden) kan intyg om utsändning sökas via pensions- och olycksfallsförsäkringsanstalterna, Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund och Folkpensionsanstaltens lokalbyråer.

Intyg om utsändning behövs i allmänhet inte, om arbetstagaren till exempel reser till Spanien endast för en kort arbetsresa eller ett studiebesök på högst en månad. Vid behov kan intyget utfärdas i efterhand.

Intyget behöver inte tillställas spansk myndighet eller anstalt då anställningen i Spanien inleds, utan skall endast uppvisas vid anfordran. För att få sjukförsäkringsförmåner skall den utsända arbetstagaren dock mot intyget hämta ett kuponghäfte hos den spanska försäkringsanstaltens lokalbyrå.

b) Tillfällig sysselsättning i Finland i spansk arbetsgivares tjänst

En arbetstagare som kommer från Spanien för att tillfälligt arbeta i Finland skall ha motsvarande intyg om utsändning som en arbetstagare som utsänds från Finland till Spanien. Blankett E/SF 1 används förutom för att intyga att arbetstagaren omfattas av spansk lagstiftning under utsändningstiden, också för att bekräfta att arbetstagaren har rätt till sjukvårdsförmåner.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

Arbetsgivarens representant i Finland eller den utsända arbetstagaren skall tillställa Pensionsskyddscentralen ett exemplar av detta intyg. Pensionsskyddscentralen registrerar uppgiften om att arbetstagaren är en från Spanien utsänd arbetstagare, varvid bl.a. övervakningsåtgärder kan undvikas.

c) Förlängning av utsändningstiden

Om anställningen pågår i mer än två år, kan arbetsgivaren med arbetstagarens samtycke ansöka om förlängning av utsändningstiden hos det sändande landets behöriga ministerium. Förlängning kan sökas till den tidpunkt, då arbetet beräknas bli slutfört. Därefter kommer det sändande landets ministerium överens med sysselsättningslandets ministerium om huruvida de skall gå med på förlängningen. Om förlängning utfärdas motsvarande intyg som om utsändning.

3.4.2

Övriga undantag från regeln om försäkring i sysselsättningslandet

Land- och lufttransportföretags resande personal som är sysselsatt inom vardera fördragsslutande landets territorium skall försäkras enligt den fördragsslutande parts lagstiftning inom vars territorium ifrågavarande företag har sitt huvudkontor. Om en person som tillhör denna resande personal likväl inte är bosatt i det fördragsslutande land där företaget har sitt huvudkontor, skall arbetstagaren försäkras i bosättningslandet. (Artikel 7 stycke 2 i överenskommelsen).

Fartygsbesättning skall försäkras enligt den fördragsslutande parts lagstiftning vars flagg fartyget för. De arbetstagare som har till uppgift att lasta, lossa eller reparera fartyg eller övervaka hamnen skall försäkras i det land inom vars territorium hamnen är belägen. (Artikel 7 stycke 3 i överenskommelsen).

Överenskommelsen tillämpas inte på personal inom diplomatisk beskickning eller konsulat. Dessa personer försäkras enligt Wienkonventionerna om diplomatiska och konsulärförbindelser. Överenskommelsen tillämpas inte heller på andra statstjänstemän som av det ena fördragsslutande landets regering utsänts till det andra fördragsslutande landet. (Artikel 8 i överenskommelsen).

I överenskommelsen ingår dock en bestämmelse som avviker från Wienkonventionerna och gäller försäkring av

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

sådan personal inom diplomatisk beskickning eller konsulat som så att säga anställts på orten. En sådan på orten anställd person som inte hör till personalen inom den diplomatiska beskickningen eller konsulatet kan med stöd av artikel 8 stycke 3 i överenskommelsen inom tre månader från det att han inlett sin anställning välja vilkendera fördragspartens försäkring han önskar omfattas av. En sådan arbetstagare skall alltså alltid meddela om sitt val av tillämplig lagstiftning.

Om arbetstagaren har valt att tillhöra den spanska försäkringen, skall han meddela behörig spansk försäkringsanstalt därom. Om en sådan person som arbetar inom Finlands diplomatiska beskickning eller konsulat har valt att omfattas av finsk lagstiftning, skall han genom sin arbetsgivares förmedling meddela om sitt val till Finlands utrikesministerium. En person som är i tjänst hos tjänsteman inom diplomatisk beskickning eller konsulat skall däremot meddela social- och hälsovårdsministeriet i Finland om sitt val. Den anstalt eller myndighet som mottagit meddelandet skall utfärda intyg om att arbetstagaren valt att omfattas av lagstiftningen i ifrågavarande fördragsslutande land.

4

RÄTT TILL PENSION OCH BESTÄMMANDE AV PENSION

4.1

Bestämmande av den spanska pensionen

I regel tillämpar Spanien sin egen lagstiftning i fråga om uppkomsten av rätt till pension och i uträkning av pensionsbeloppet. (Styckena 1 och 2 i artikel 16 i överenskommelsen).

Såsom beskrivits i punkt 2.2 (sida 4) i detta cirkulär, förutsätts flera år av försäkringstid för att rätt till pension skall uppkomma enligt Spaniens egen lagstiftning. Om försäkringstiden i Spanien inte är tillräckligt lång för att uppfylla den väntetid som förutsätts för att rätt till pension skall uppkomma, kan med stöd av artikel 16 stycke 3 i överenskommelsen även försäkringsperioder enligt den finska arbetspensionsförsäkringen beaktas, om försäkringsperioderna i Spanien och Finland inte sammanfaller. Arbetstagaren skall dock alltid ha fullgjort minst ett år av försäkringstid i Spanien. Undantag från detta ettårskrav kan göras endast i sådana fall, då Spaniens egen lagstiftning medger rätt till pension efter kortare väntetid.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

Enligt spansk lagstiftning uppkommer inte rätt till pension enbart på basis av fullgjorda försäkringsperioder. Förutom att personen skall ha uppfyllt väntetiden skall han för att få pension i allmänhet vara pensionsberättigad enligt de spanska pensionsystemen. (se punkt 2.2 sida 5). Förutom då han uppfyller förutsättningarna enligt spansk lagstiftning är en person enligt artikel 16 stycke 4 i överenskommelsen pensionsberättigad också då han omfattas av finsk lagstiftning. Sålunda förblir personen pensionsberättigad bl.a. om han utför arbete som omfattas av arbetspensionslagstiftningen. Även bosättning i Finland räcker för att villkoret om pensionsberättigadhet skall uppfyllas. Detta villkor uppfylls likaså, om personen enligt finsk lagstiftning mottar förmån som omfattas av överenskommelsen, såsom t.ex. arbetspension eller folkpension.

Om det varit nödvändigt att även beakta försäkringsperioden i Finland för att rätt till pension från Spanien skulle uppkomma, bestäms ålders-, invalid- och familjepensionerna i Spanien genom ett förfarande som avviker från Spaniens egen lagstiftning. Om rätten till pension från Spanien däremot uppkommer utan beaktande av försäkringsperiod i Finland, iakttar Spanien sin egen lagstiftning i bestämmandet av pensionen.

Då försäkringsperioderna i Finland beaktats och rätt till pension härigenom uppkommit, bestämmer den spanska försäkringsanstalten enligt artikel 17 i överenskommelsen pensionen genom ett s.k. pro rata-förfarande. Detta förfarande innebär, att en person som varit försäkrad i Finland och Spanien, från Spanien får en sådan del av pensionen som motsvarar hans sysselsättningsperiod i landet. Den spanska försäkringsanstalten räknar först enligt landets egen lagstiftning ut det pensionsbelopp som personen skulle vara berättigad till, om alla de perioder som fullgjorts i Finland och Spanien hade fullgjorts enligt spansk lagstiftning. Denna pension kallas "teoretisk pension". Härfter räknar försäkringsanstalten ut det pensionsbelopp som skall utbetalas. Detta belopp får man genom att räkna ut förhållandet mellan försäkringsperioderna enligt spansk lagstiftning och försäkringsperioderna enligt bägge ländernas lagstiftning och multiplicera det så erhållna resultatet med beloppet av den teoretiska pensionen. Så erhålls det belopp som skall utbetalas från Spanien, den s.k. pro rata-pensionen.

Om den teoretiska pension som uträknats utgående från de bägge fördragsslutande ländernas perioder till sitt

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

belopp är mindre än den minimipension som garanteras i spansk lagstiftning, beräknas pro rata-pensionen så, att försäkringsperioderna i Spanien ställs i förhållande till denna minimipension och inte till den teoretiska pensionen.

Enligt artikel 17 stycke 3 i överenskommelsen görs också indexjustering av pensionerna med samma pro rata-metod som tillämpas vid uträkning av pensionsbeloppet.

I artikel 18 i överenskommelsen föreskrivs hur beräkningsgrunden för den spanska pensionen bestäms i det fall, då den premieperiod som tagits till grund för uträkning av pensionen antingen helt eller delvis fullgjorts inom det finska arbetspensionssystemet. Denna bestämmelse hänför sig till sådana fall, då den spanska pensionen bestäms enligt de stadganden som var i kraft före 1985 och till sådana fall, då arbetstagaren inte har varit försäkrad i Spanien under hela åttaårsperioden före pensionsfallet (se punkt 2.2 sida 6). I dessa fall bestäms beräkningsgrunden för pensionen enligt den i Spanien under premieperioden gällande minimipremiegrunden för den yrkesgrupp som personens arbete i Spanien har underlytt. Beräkningsgrunden för pensionen får dock inte vara lägre än den i spansk lagstiftning för ifrågavarande period fastställda minimilönen för alla yrkesområden.

För de fall då spansk lagstiftning endast beaktar de försäkringsperioder som fullgjorts inom pensionsförsäkringssystemet för ett särskilt yrkesområde föreskrivs i artikel 20 i överenskommelsen, att försäkringsperioder som fullgjorts inom den finska arbetspensionsförsäkringen är jämförbara med perioderna i Spanien endast om de fullgjorts inom samma yrkesområde som dessa.

4.1.1

Frivillig försäkring

Enligt artikel 19 i överenskommelsen räknas försäkringsperioder som fullgjorts inom det finska arbetspensionssystemet till godo i väntetiderna i Spanien också i fråga om frivillig eller alternativ försäkring enligt spansk lagstiftning. Rätten att tillhöra den frivilliga försäkringen upphör automatiskt, då personen upptas inom den obligatoriska försäkringen i någotdera fördragsslutande landet.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

4.2

Bestämmande av den finska arbetspensionen

I regel bestäms arbetspensionen enligt finsk lagstiftning också under överenskommelsens giltighetstid. Rätt till pension uppkommer således och pensionen uträknas i allmänhet enligt Finlands egen lagstiftning. I överenskommelsen ingår likväl en del bestämmelser som avviker från arbetspensionslagstiftningen. För dessa bestämmelser redogörs här nedan.

I den fem års bosättningsperiod i Finland som förutsätts i arbetspensionslagarna kan enligt artikel 12 i överenskommelsen beaktas försäkringsperioder i Spanien för att tiden från pensionsfallet till pensionsåldern skall kunna räknas till godo i invalidpensionen. Jämställbara med bosättningstid i Finland är dock endast sådana försäkringsperioder i Spanien under vilka den försäkrade på basis av sitt eget arbete omfattats av den spanska obligatoriska pensionsförsäkringen. Bosättningsperioderna i Finland och försäkringsperioderna i Spanien får inte heller sammanfalla.

I artikel 13 i överenskommelsen ingår särskilda bestämmelser om tillämpning av den s.k. koefficientmetoden vid uträkning av invalidpension (resp. familjepension) under vissa förutsättningar. Pensionskyddscentralen förmedlar de uppgifter från Spanien som behövs för denna uträkning. Eftersom pensionen bestäms på ett sätt som avviker både från Finlands egen arbetspensionslagstiftning och Finlands redan gällande överenskommelser, ges i det följande en detaljerad redogörelse för artikel 13.

4.2.2

Bestämmande av invalidpensionen enligt koefficientmetoden

I vissa situationer uträknas invalidpensionen med koefficientmetoden, vilket förfarande avviker från den finska arbetspensionslagstiftningen.

Syftet med koefficientmetoden är, att arbetstagaren tryggas den del av pensionen som grundar sig på faktisk sysselsättningstid dvs. s.k. fribrevspension enligt Finlands nationella lagstiftning och därtill den andel av rätt till pension för återstående tid som motsvarar förhållandet mellan den tid han arbetat i Finland och den tid han varit i förvärvslivet. En person kan enligt överenskommelsen ha rätt till en enligt koefficientmetoden uträknad pension som är

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

högre än fribrevspensionen, fastän han inte längre enligt finsk lagstiftning är berättigad att räkna sig till godo tiden mellan invaliditetsfallet och pensionsåldern. Detta beror på koefficientprincipen, som går ut på att sysselsättning som fortsätter i det andra fördragsslutande landet jämställs med sysselsättning i Finland.

Det är att beakta, att koefficientmetoden kommer i fråga oberoende av om den försäkrade är bosatt i Finland eller i Spanien vid pensionsfallet.

4.2.2.1

Förutsättningarna för tillämpning av koefficientmetoden

För att invalidpensionen skall kunna räknas ut enligt koefficientmetoden skall följande tre villkor vara uppfyllda:

- a) Den försäkrade skall ha varit bosatt i Finland i fem års tid enligt 6 § 3 mom. APL. Detta villkor kan uppfyllas antingen enligt Finlands egen lagstiftning eller genom beaktande av förutom bosättning i Finland även den försäkrades pensionsförsäkringsperioder i Spanien, om bosättning i Finland och sysselsättning i Spanien tillsammans utgör minst fem år (se närmare punkt 4.2 sida 18).
- b) Den försäkrade skall i regel vara berättigad till invalidpension både enligt finsk och enligt spansk lagstiftning (undantag från detta utgör den i punkt 4.2.2.6 nedan beskrivna situationen) och i Spanien skall pensionen ha uträknats på det sätt som avses i artikel 17 i överenskommelsen, dvs. enligt pro rata-metoden (se Bestämmande av den spanska pensionen, punkt 4.1 sida 15). Eftersom pro rata-metoden används i Spanien endast, om det är nödvändigt att beakta i Finland fullgjorda försäkringsperioder för att rätt till pension från Spanien skall uppkomma, blir koefficientmetoden i allmänhet inte tillämplig på personer som arbetat i Spanien längre tider.
- c) Den försäkrade skall ha arbetat antingen i Finland eller i Spanien under det sista året före invalidpensionsfallet.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

4.2.2.2

Koefficientmetoden

Koefficientmetoden ger ungefär samma pensionsbelopp som det som utbetalas i heleffektiv invalidpension i sådana fall, då arbetstagaren arbetat oavbrutet i Finland från det att han fyllt 23 år fram till pensionsfallet. Däremot är den pension som uträknats enligt koefficientmetoden lägre än pensionen enligt den finska lagstiftningen, om det i den försäkrades arbetshistoria från 23 års åldern fram till invaliditetsskiftet ingår perioder utan förvärvsarbete i Finland. Med koefficientmetoden uträknas på sätt och vis arbetstagarens medellön från 23 års åldern till den ålder då invaliditetsskiftet inträffat, och som grund för denna uträkning används den tid för vilken han intjänat pension i Finland. Pensionslönen för återstående tid är också lika stor som medellönen.

Koefficienten varierar beroende på arbetstagarens ålder och den bestäms på basis av antalet månader som ingår i perioden mellan det att arbetstagaren fyllt 23 år och det att pensionsfallet inträffat. Av koefficienten framgår, hur många sådana perioder det går på den till pension berättigande intjänandetiden om 480 månader. För de arbets- eller tjänsteförhållanden för vilka intjänandetiden för full pension är kortare än intjänandetiden enligt APL-grundskyddet, har koefficienten på motsvarande sätt ändrats så, att 360 månader används i stället för 480 månader.

Den högsta koefficient som används är 40, och koefficienten kan sålunda variera mellan 1 och 40. Till exempel för en 43-åring som har arbetat i 20 år (240 månader), uträknas den totala pensionen som motsvarar 40 år med koefficienten $\frac{480}{240}$ (dvs. med koefficienten 2). (Koefficientvärdena i bilaga 1).

4.2.2.3

Bestämmande av pension för arbetstagare under 24 år

Koefficientmetoden tillämpas inte på en arbetstagare som blir arbetsoförmögen innan han fyllt 24 år.

Om en person blir arbetsoförmögen innan han fyllt 24 år och uppfyller villkoren för mottagande av en koefficientförhöjd pension, utbetalas till honom den pension som han skulle ha fått om han hade blivit arbetsoförmögen då han slutade förvärvsarbete i Finland.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

4.2.2.4

Begränsning av koefficientförhöjningen

Med koefficient förhöjs det belopp av (fribrevs)pension) som arbetstagaren intjänat i Finland på basis av faktisk sysselsättning. En pension som förhöjts genom koefficientmetoden begränsas dock till det belopp som motsvarar minskningen i den teoretiska pensionen enligt Spaniens egen lagstiftning till följd av pro rata-metoden (se punkt 4.1 sida 16). Från Finland utbetalas sålunda högst en pension lika stor som skillnaden mellan den spanska teoretiska pensionen och pro rata-pensionen. Begränsningen av koefficientförhöjningen gäller dock endast den förhöjningsdel som härrör sig från tillämpningen av koefficientmetoden, varför den inte kan leda till en minskning av den fribrevspension som baserar sig på faktisk sysselsättningstid.

4.2.2.5

Tryggande av sådan pensionsnivå som garanteras i finsk lagstiftning

Skulle arbetstagaren ha rätt till återstående tid enligt finsk lagstiftning, tillförsäkras han alltid ett sådant pensionsbelopp som motsvarar beloppet av heleffektiv invalidpension i Finland. Pensionen uträknas då så, att från den heleffektiva pensionen enligt Finlands nationella lagstiftning avdras det sammanlagda beloppet av den finska enligt koefficientmetoden uträknade pensionen och den spanska pro rata-pensionen, om detta sammanlagda belopp är mindre än beloppet av den finska heleffektiva invalidpensionen.

En dylik jämförelse av pensionsbeloppen skall således utföras i sådana fall, då arbetstagaren enligt Finlands nationella lagstiftning skulle ha rätt att räkna sig till godo tiden från invaliditetsfallet till pensionsåldern. Arbetstagaren garanteras då beloppet av heleffektiv pension enligt finsk lagstiftning, varvid den pension som han uppbär från Spanien beaktas som "delutbetalning".

Jämförelsen görs endast en gång, dvs. då pensionerna börjar utbetalas. Pensionerna jämförs då till de belopp som utbetalas, då rätten till pension börjar. Om utbetalningen av pension från det andra fördragslutande landet börjar senare, görs jämförelsen då rätten till pension från detta land börjar.

Vid tillämpning av koefficientmetoden skall först koefficientförhöjningen (punkt 4.2.2.2)

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

uträknas och därefter eventuell begränsning (punkt 4.2.2.4) göras. Sist skall kontrolleras, huvuvida pensionsbeloppet skall förhöjas på det sätt som avses i punkt 4.2.2.5.

4.2.2.6

Tillämpning av koefficientmetoden i sådana fall, då rätt till pension från Spanien inte uppkommer

I undantagsfall kan koefficientmetoden komma i fråga, även om arbetstagaren inte har rätt till pension från Spanien. Koefficient används också, då den försäkrade inom loppet av minst ett år från utflyttningen från Finland fortsatt att arbeta i Spanien, men rätt till pension från Spanien inte har uppkommit för honom, eftersom villkoret om försäkringsperioder i Spanien inte har uppfyllts. Ett ytterligare villkor för tillämpning av koefficientmetoden är i detta fall, att arbetstagaren inte längre enligt finsk lagstiftning har rätt till återstående tid. På motsvarande sätt som arbetslöshet och studieledighet enligt finsk lagstiftning förlänger giltighetstiden för rätten till återstående tid tryggas arbetsgivarens rätt till pension enligt koefficientmetoden genom beaktandet av sysselsättningen i Spanien.

4.2.2.7

Den enligt finsk lagstiftning utbetalda pensionens karaktär av förskottsutbetalning

Pensionen utbetalas till det belopp som uträknats enligt finsk lagstiftning till dess att arbetstagarens rätt till pension från Spanien har avgjorts. Därefter bestäms pensionen på nytt enligt vad som föreskrivits i överenskommelsen. Om pensionen har utbetalats till ett för stort belopp, betraktas det belopp som utbetalats för mycket som förskott och kan kvittas mot framtida pensionsrater.

4.2.3

Bestämmande av familjepension enligt koefficientmetoden

Enligt artikel 13 i överenskommelsen tillämpas bestämmelserna om koefficientmetoden på motsvarande sätt vid uträkning av familjepension enligt finsk arbetspensionslagstiftning.

Familjepensionen uträknas med koefficientmetoden, om denna metod tillämpats vid uträkning av förmåns-låtarens invalidpension eller om metoden skulle ha tillämpats vid uträkning av förmånslåtarens pension,

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

om han inte skulle ha dött utan blivit arbetsoförmögen. Sålunda uträknas familjepensionen inte med koefficientmetoden, om förmånslåtaren redan uppburit ålderspension.

4.2.4

Omvandling av invalidpensionen till ålderspension

Då den med koefficientmetoden uträknade invalidpensionen övergår i ålderspension, fortsätter utbetalningen av pensionen till sitt tidigare belopp.

4.2.5

Exempel på användning av koefficienten

I exemplen har antagits, att den i Finland intjänade pensionen och den spanska teoretiska pensionen är färdigt uträknade.

Exempel 1:

Arbetstagaren blir arbetsoförmögen vid 40 års ålder. Han är anställd i Spanien och har arbetat där i tre år, då invaliditetsfallet inträffar. Omedelbart före sysselsättningen i Spanien hade han arbetat i Finland under tio års tid.

- rätt till pension från Spanien uppkommer genom beaktande av försäkringsperioderna i Finland, varvid Spanien räknar ut sin egen pension med pro rata-metoden

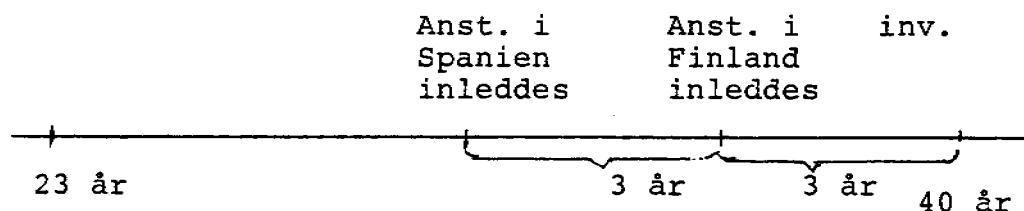
Från Finland utbetalas i pension:

1. pension som intjänats av arbete i Finland (1 000 mk)
2. Denna pension förhöjs med koefficient, eftersom
 - a) arbetstagaren har varit bosatt i Finland i fem år
 - b) arbetstagaren har rätt till pension från Spanien och den spanska pensionen uträknas med pro rata-metoden
 - c) arbetstagaren har arbetat i Spanien under det sista året före invaliditetsfallet

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

- a) arbetstagaren uppfyller det villkor om fem års period av försäkring som förutsätts för mottagande av heffektiv pension, då både bosättningstiden i Finland och sysselsättningstiden i Spanien beaktas
- b) arbetstagaren har rätt till pension från Spanien och den spanska pensionen uträknas genom pro rata-metoden
- c) arbetstagaren har arbetat i Finland under det sista året före invaliditetsfallet

Den finska koefficientpensionen:
 $300 \times 2,35$ (jfr exempel 1) = 705 mk/mån

Den spanska teoretiska pensionen: 1 000 mk/mån

Den spanska pro rata-pensionen: $3/6 \times 1\ 000 = 500$ mk

Beloppet av den pension som betalas från Finland kan högst utgöra skillnaden mellan den spanska teoretiska pensionen och pro rata-pensionen, dvs. 500 mk/mån, varför 205 mk/mån avdras från koefficientpensionen.

Eftersom arbetstagaren enligt finsk lagstiftning skulle ha rätt till heffektiv pension, jämförs beloppet av denna pension med det sammanlagda beloppet av koefficientpensionen och den pension som betalas från Spanien:

Den finska heffektiva pensionen = 2 800 mk/mån

Den finska koefficientpensionen + den spanska pensionen = 1 000 mk/mån

Eftersom den finska heffektiva pensionen skulle vara 1 800 mk/mån högre än koefficientpensionen och den spanska pensionen tillsammans, utbetalas till arbetstagaren från Finland skillnaden mellan dessa. Sålunda utbetalas 2 300 mk/mån i pension från Finland.

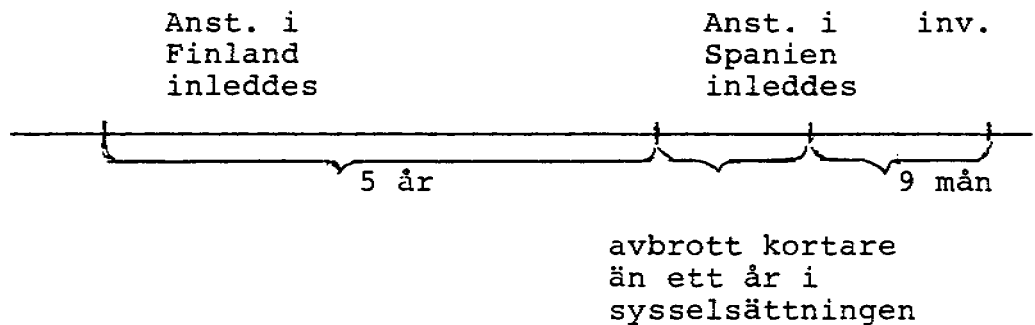
LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

Exempel 3:

Arbetstagaren blir arbetsoförmögen i 35 års ålder och är då anställd i Spanien.

Rätt till pension från Spanien uppkommer inte trots beaktande av försäkringstid i Finland. Arbetstagaren inledde sin anställning i Spanien innan ett år hade förflutit från det att arbetet i Finland upphört. I detta fall räknas sysselsättningstiden i Spanien till godo på så sätt, att efterkarenstiden om 360 dagar enligt finsk lagstiftning, förlängs och pensionen från Finland utbetalas förhöjd med koefficient.

Från Finland utbetalas i pension:

Pension som grundar sig på faktisk sysselsättning förhöjd med koefficienten

$(480 / (35 - 23) \times 12 = 3,33)$ dvs.

fribrevspension x 3,33

5

SÖKANDE AV PENSION OCH DATATRAFIKEN MELLAN DE FÖRDRAGSSLUTANDE LÄNDERNA

Överenskommelsen förpliktar fördragsparternas behöriga anstalter att bistå varandra. Kontakten upprätthålls genom förmedling av kontaktorgan, varom stadgas i tillämpningsöverenskommelsen. Kontaktorganet för pensionsärenden i Spanien är Nationella Socialskyddsanstalten och för arbetspensionsärenden i Finland Pensionsskyddscentralen. (Adresserna återfinns i punkt 7 sida 31).

De fördragsslutande ländernas myndigheter och kontaktorgan liksom försäkringsanstalterna i bägge länderna kan använda finska, svenska, spanska eller engelska i sina inbördes kontakter. (Artikel 37 i överenskommelsen).

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

5.1

Sökande av pension

Vid sökande av pension från Finland och Spanien används respektive lands egna ansökningsblanketter. Pensionsansökan blir anhängig samtidigt i bägge fördragsslutande länderna, då ansökan inlämnats till det ena fördragsslutande landet under förutsättning, att sökanden inom loppet av sex månader från det att han inlämnat den första pensionsansökan också inlämnar pensionsansökan enligt det andra fördragsslutande landets lagstiftning. (Artikel 39 i överenskommelsen). I Finland kan ansökningarna inlämnas till samma anstalter som tar emot Finlands nationella pensionsansökan. De spanska ansökningarna tillställs dock alltid kontaktorganen i Finland (Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten) för vidarebefordran till Spanien. I Spanien kan sökanden inlämna sina ansökningar till behörig försäkringsanstalt på sin boningsort.

Då det av den finska arbetspensionsansökan framgår, att sökanden har arbetat i Spanien, skall pensionsanstalten tillställa sektionen för utländska pensionsärenden vid Pensionsskyddscentralen kopior av ansökan, läkarutlåtanden och eventuella handlingar som rör anställningen i Spanien. Sektionen sänder sökanden blankett för ansökan om pension från Spanien. Sökanden skall returnera blanketten ifylld till Pensionsskyddscentralen, som vidarebefordrar den till kontaktorganet i Spanien för handläggning. Till ansökan fogas kontaktorganens inbördes kontaktblankett, som används för att be om och förmedla de tilläggsuppgifter som bl.a. pensionsanstalterna behöver.

Då det av den spanska ansökan framgår, att personen har arbetat och/eller varit bosatt också i Finland, tillställer det spanska kontaktorganet sökanden för ifyllnad de finska ansökningsblanketterna för sökande av pension som det erhållit av Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten. Blanketterna är tvåspråkiga (finska/spanska) och de är betecknade SF/E.

SF/E-blanketterna, läkarutlåtandena och handlingarna som rör sysselsättningen i Finland åtföljs av ovan nämnda kontaktblankett. Pensionsskyddscentralen utreder utgående från kontaktblanketten och ansökningsblanketten när ansökan blivit anhängig och antecknar datumet på ansökan innan den vidarebefordras till pensionsanstalten.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

Vid beräkning av dröjsmålsförhöjning enligt finsk lagstiftning anses den finska pensionsansökan ha inlämnats först då den jämte erforderliga bilagor anländer till den finska pensionsanstalten. I överenskommelsen föreskrivs också, att förhöjning inte betalas på eventuell retroaktiv tilläggsrat som utbetalas t.f.a. tillämpningen av artikel 13, dvs. koefficientmetoden.

5.1.1

Meddelande om beslut och ändringar i uppgifterna om pensionstagaren eller hans förhållanden

Ett beslut i ett pensionsärende skickas direkt till sökanden. Beslutet kan vara avfattat på finska eller svenska.

Pensionsfallsmeddelandena ges på normalt vis. Då pensionsfallskortet ifylls, skall följande beaktas:

Om pensionstagaren eller sökanden är spansk medborgare, antecknas i ruta 53 på pensionsfallskortet som medborgarskapskod E.

Om pensionen uträknats med koefficientmetoden, såsom föreskrivs i överenskommelsen, antecknas i ruta 65 på pensionsfallskortet förutom beviljningsgrund även kod K. I ruta 69 anges beloppet av den pension som skall utbetalas jämte koden K. I ruta 71 inskrivs beloppet av den pension som sökanden skulle vara berättigad till enligt finsk lagstiftning, om koefficientmetoden inte hade tillämpats.

Om den från Finland beviljade pensionen samordnats med den spanska pensionen enligt arbetspensionslagarna, antecknas beloppet av den pension som skall utbetalas i ruta 69 på pensionsfallskortet, och beloppet av icke samordnad pension anges i ruta 71. Samordningskoden inskrivs på normalt sätt i ruta 72.

Kontaktorganen underrättar varandra om besluten. Försäkringsanstalterna skall likaså genom kontaktorganens förmedling tillställa varandra de uppgifter som kan inverka på beviljande, återtagande eller avslag av förmån.

5.2

Förskottsutbetalning och indragning av pensioner

Enligt artikel 38 i överenskommelsen kan försäkringsanstalten utbetala pensionen i förskott åt sökanden för den tid under vilken ansökan handläggs. Förskott

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

beviljas enligt försäkringsanstaltens prövning och utbetalningen baserar sig i första hand på behovsprövning. Beaktas skall också, hur sannolikt det är att pension beviljas samt hur länge det kommer att räcka innan ansökan slutligt avgjorts.

Den försäkringsanstalt som utbetalat förskottet kan avdra det från pensionstagaren tillkommande motsvarande utbetalningar av pension. Försäkringsanstalten kan också be det andra fördragsslutande landets behöriga försäkringsanstalt göra avdraget från sin pension.

I tillämpningen av koefficientmetoden uppkommer i regel situationer, då pensionen utbetalas i förskott (se punkt 4.2.2.7 sida 22).

5.3

Anförande av besvär

Besvär i ett ärende rörande pension anses ha blivit inlämnade inom utsatt tid, om de inom denna tid inlämnats till den ena fördragspartens myndighet eller försäkringsanstalt. Mottagaren av besvärslagan antecknar ankomstdatum på handlingen och tillställer det andra fördragsslutande landets behöriga myndighet eller anstalt besvären direkt eller via kontaktorganet (artikel 39 i överenskommelsen).

5.4

Verkställande av läkarundersökningar

Pensionsskyddscentralen eller Folkpensionsanstalten i Finland och försäkringsanstalten på pensionstagarens boningsort i Spanien verkställer enligt tillämpningsöverenskommelsen på anhållan av det andra fördragsslutande landets försäkringsanstalt läkarundersökningar i samband med att förmåner beviljas, återbeviljas, justeras eller upphör eller utbetalningen av förmåner avbryts. Kostnaderna för dessa läkarundersökningar ersätts av den försäkringsanstalt som bett om dem.

5.5

Statistik

Fördragsparternas kontaktorgan skall årligen inom loppet av det första kvartalet i varje kalenderår underrätta varandra om hur mycket som under det föregående året utbetalats i förmåner till förmånstagare bosatta inom den andra fördragspartens territorium. Pensionsanstalterna skall sålunda tillställa sektionen för utländska pensionsärenden vid Pensionsskyddscentralen uppgifter om de pensioner som utbetalats

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

till Spanien, till färdigt uträknade belopp och antal och specificerade enligt pensionslag.

6

ÖVERGANGSBESTÄMMELSERNA I ÖVERENSKOMMELSEN

Bestämmelserna i överenskommelsen tillämpas också på sådana pensionsfall som inträffat före överenskommelsens ikraftträdande. Även redan tidigare fullgjorda försäkrings- och bosättningsperioder beaktas, då beslut fattas om huruvida fullgjorda väntetider berättigar till uppkomsten av rätt till pension. Utbetalningen av pensionerna börjar dock tidigast från den dag då överenskommelsen träder i kraft.

Om en person till följd av medborgarskap inte blivit beviljad pension eller om utbetalningen av pension avbrutits på grund av bosättning i annat land, beviljas pensionen på ansökan enligt bestämmelserna i överenskommelsen.

Om pension beviljats redan innan överenskommelsen trätt i kraft, kan den justeras på ansökan. Pensionen kan dock inte justeras nedåt. Justering kan också genomföras utan ansökan.

Preskriptionsstadgandena i fördragsparternas lagstiftning äger inte tillämpning på ovan nämnda situationer som gäller beviljande eller justering av pension. Om ansökan inlämnas först då över två år förflutit från överenskommelsens ikraftträdande, uppkommer rätt till pension först från ansökningsdatum, om inte ett fördelaktigare stadgande ingår i lagstiftningen för den fördragsslutande parten som beviljar pensionen.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

9.6.1987

7

FÖRTECKNING ÖVER DE I ÖVERENSKOMMELSEN AVSEDDA KONTAKTORGANEN

Pensionsförsäkring:

Pensionsskyddscentralen
Semaforbron 7
PB 11
00521 HELSINGFORS

Folkpensionsanstalten
PB 640
00101 HELSINGFORS

Instituto Nacional de la Seguridad Social
(Nationella Socialskyddsanstalten)
Padre Damian, 4
Madrid 16
ESPANA

Sjukförsäkring: Folkpensionsanstaltens sjukförsäkringsavdelning
PB 450
00101 HELSINGFORS

Instituto Nacional de la Seguridad Social

Olycksfallsförsäkring:

Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund
Bulevarden 28
00120 HELSINGFORS

Instituto Nacional de la Seguridad Social

Arbetslöshetsförsäkringen i Spanien:

Instituto Nacional de Empleo
(Nationella Sysselsättningsanstalten)

Övriga ärenden: Social- och hälsovårdsministeriet
Försäkringsavdelningen
PB 147
00121 HELSINGFORS

Arbetstagarens ålder vid pensionsfallet	Koefficient (pension enligt APL-grundskyddet)	Koefficient (pension högre än APL-grundskyddet)
23	40,00	30,00
24	40,00	30,00
25	20,00	15,00
26	13,33	10,00
27	10,00	7,50
28	8,00	6,00
29	6,67	5,00
30	5,71	4,29
31	5,00	3,75
32	4,44	3,33
33	4,00	3,00
34	3,64	2,73
35	3,33	2,50
36	3,08	2,31
37	2,86	2,14
38	2,67	2,00
39	2,50	1,88
40	2,35	1,76
41	2,22	1,67
42	2,11	1,58
43	2,00	1,50
44	1,90	1,43
45	1,82	1,36
46	1,74	1,30
47	1,67	1,25
48	1,60	1,20
49	1,54	1,15
50	1,48	1,11
51	1,43	1,07
52	1,38	1,03
53	1,33	1,00
54	1,29	1
55	1,25	1
56	1,21	
57	1,18	
58	1,14	
59	1,11	
60	1,08	
61	1,05	
62	1,03	
63	1	
64	1	
65	1	